

Vit skogslilja

Välkommen till Ekopark Böda

och Sveaskog

Ekopark Böda ligger på Ölands nordligaste spets. Här finns ett värdefullt och varierat skogslandskap som präglats av sanddrift och med en lång kulturhistoria. Naturen bjuder på kalkrika ängstallskogar med en mångfald av orkidéer, karga sandhedrar med stormvridna tallar och bördiga lövlundar med gamla jätteekar.

Historien är tydligt närvarande i Böda och det stora antalet välbevarade fornlämningar från järnåldern är unikt i hela Europa. Nästan helt intakta byar med husgrunder, stenhägnader och gravfält berättar om forna ölaningars liv här.

Böda är ett av Sveriges mest besökta fritidsområden. Under soliga somrardagar är Bödabuktens vackra sandstränder populära och en cykelled runt hela ekoparken gör det lätt att utforska området med vinden i håret.

För att bevara och utveckla landskapets naturvärden har Sveaskog valt att göra området till ekopark.

Snabba fakta

Invigd: 2006.

Missa inte: Skäftekärrs järnåldersby, Trollskogen och Rosendal järnåldersby.

Tips på aktiviteter: Cykling och bad.

Intressanta arter: Vit skogslilja, nattskärna och murgröna.

Storlek: 5 800 hektar

Läge: På Ölands nordligaste spets.

Ängstallskog

Husgrund från järnåldern

Sveaskogs ekoparker – för naturen och människan

En ekopark är ett större sammanhängande landskap med stora biologiska och ekologiska värden där Sveaskog har höga naturvårdsambitioner. I ekoparken både bevarar och utvecklar vi den biologiska mångfalden. Minst hälften av den produktiva skogsmarken används för naturvård. Skogsbruk bedrivs i de flesta ekoparker, men anpassas till områdets naturvärden och dess förutsättningar att utveckla nya naturvärden. Samtidigt sätter vi skogens betydelse för friluftslivet och människans välbefinnande i centrum. Sveaskog utvecklar (2021) sammanlagt 37 ekoparker runt om i Sverige. Skötseln av ekoparkerna styrs genom särskilda naturvårdsavtal mellan Sveaskog och Skogsstyrelsen, vilka säkrar ett långsiktigt skydd för natur- och kulturvärden.

Ekoparken bevarar och förändrar

För att bevara den biologiska mångfalden krävs olika metoder – alltifrån aktiv skötsel till orördhet. Genom en väl planerad naturvårdsskötsel i Ekopark Böda kommer vi att skapa mer ängstallskog, ädellövskog och våtmarker. Dessutom kommer vi att lyfta fram fornlämningar och kulturminnen. I resterande produktionsskogar kommer Sveaskog att bedriva skogsbruk med förstärkt hänsyn till områdets höga natur-, kultur- och rekreationsvärden. Ekopark Böda omfattar cirka 5 400 hektar produktiv skogsmark. Tabellen nedan visar Sveaskogs långsiktiga naturvårdsambitioner.

Naturvårdssatsningen i Ekopark Böda			
Naturtyper med höga naturvärden	Utgångsläge 2006	Restaurering	I framtiden
Tallskog	2 %	6 %	8 %
Ädellövskog	1 %	4 %	5 %
Lövskog	1 %	7 %	8 %
Naturresevat	30 %	–	30 %
Summa skog med höga naturvärden	34 %	17 %	51 %
Produktionsskog med förstärkt hänsyn	15 %		49 %
Produktionsskog med generell hänsyn	51 %		0 %

Med den förstärkta hänsyn för natur- och kulturmiljö som också lämnas i produktionsskogen blir den totala naturvårdsarealen 59 procent.

Rika ängstallskogar

I ekoparkens nordligare delar finns rester av de tidigare så omfattande ängstallskogarna. Den säregna skogstypen har utvecklats genom utmarksbete som förr bedrevs på dessa kalkrika jordar. Här finns en stor artrikedom med sällsynta gräsarter och många olika orkidéer, såsom vit skogslilja, spindelblomster och tvåblad. Ängstallskogar är en naturtyp som försvunnit alltmer i takt med att utmarksbetet har avskaffats och markerna växt igen. Sveaskog arbetar för att återskapa mer ängstallskogar i ekoparken genom bete och utglesning.

Sandiga tallhedar

I skarp kontrast till de rika ängstallskogarna står sandiga tallhedar längs östra och västra Bödakusten. Här växer träden långsamt ur en matta av renlav. Vidsträckt sandfält med gamla vridna tallar ger stränderna en ödslig prägel. Få men exklusiva arter överlever i denna karga miljö. Här finns skalbaggar och lavar som nästan inte finns någon annanstans i Sverige.

Färgstarka orkidéer

Öland kallas ibland för orkidéernas landskap. Den kalkrika marken gör att 28 av Sveriges 44 orkidéarter växer på Öland, många även i Böda. I kalkkärren och kalkfuktängarna står bland annat kärrknipprot, flugblomster, johannesnycklar och ängsnycklar. En karaktärsart för de kalkhaltiga ängstallskogarna är vit skogslilja, en bländande vit orkidé som inte finns lika rikligt någon annanstans i Sverige.

Adam och Eva

Spännande skogshistoria

När hela Öland förvandlades till kunglig jaktpark år 1569 förbjöds all jakt och rätten till virkesuttag begränsades kraftigt. Överträdelse bestraffades hårt – fängelsestraff var inte ovanligt. Även om jaktparken avskaffades 1801 blev Böda kronopark kvar i kungens ägo. Här växte missnöjet med staten. Bönderna fortsatte att ta virke till tjärbränning, kalkbränning och husbyggen medan kronans jägmästare allt mer desperat försökte stävja skogsstölderna. Konflikten kulminerade 1850 i det så kallade Bödaupproret. Under en rättegång om skogsstölder blev stridigheterna så allvarliga att 110 soldater från fastlandet kallades in. Upproret kvästes och nu började en ny tid i skogen.

Staten köpte in Skäftekärr gård och där anlades 1860 en skogsskola. En av de första jägmästarna på Skäftekärr blev J E Bohman. Han satte igång den väldiga nyplanteringen av skog för att hindra flygsandens framfart. Miljontals träd planterades och slutligen vann människan över sanddriften. Jägmästare Bohman experimenterade även med främmande trädslag och ett arboretum med ett stort antal olika trädarter påminner än i dag om hans tid i Böda.

Unika lämningar från järnåldern

Norra Öland har några av Europas mest välbevarade husgrunder från järnåldern. Med hjälp av flera nästan helt intakta byar har arkeologer fått fram värdefull kunskap

Fagerrör

om forna ölänningsars liv. I ekoparkens centrum, Skäft-ekärr, är du välkommen att besöka ett återuppbyggt järnålderslandskap så som det kan ha sett ut för 1 500 år sedan.

Friluftsliv

Böda är ett av Sveriges mest besökta fritidsområden. Böda-bukten är känd för sina vackra, långsträckta badstränder. Ljusa sandbottnar tillsammans med hög vattenomsättning har skapat bra dykförhållanden. Runt hela ekoparken sträcker sig en fyra mil lång cykelled som passerar många sevärdheter. Ett omfattande skogsvägnät gör det enkelt att utforska ekoparken på egen hand och i flera av naturreservaten finns markerade naturstigar. Cykelleden Ölandsleden går också genom ekoparken.

Allemansrätten – frihet under ansvar!

Allemansrätten är en unik förmån som tillåter att röra oss fritt i skog och mark så länge vi tar hänsyn till växt- och djurlivet och människors hemfrid. Grundregeln är att *inte störa – inte förstöra*. Enligt allemansrätten får du gärna tälta något dygn, plocka svamp och vilda bär men inte fridlysta växter. Ha alltid släckutrustning nära till hands om du ska elda. Tänk på att det ofta är eldningsförbud under sommaren. Allemansrätten gäller även i naturreservat, men kan vara begränsad till det enskilda naturreservatets föreskrifter. Mer information om allemansrätten kan du få av Naturvårdsverket på allemansratten.se

Sveaskog

Sveaskog är Sveriges största skogsägare med långsiktig förvaltning av skogen som sin kärnverksamhet. I det ingår skötsel, viltförvaltning och att leverera timmer, massaved och biobränsle. Genom markaffärer, arrenden och samarbeten utvecklar Sveaskog även skogen som en plats för naturupplevelser, jakt och fiske. Ägare är svenska staten.

För mer information:

www.sveaskog.se

Sveaskogs kundcenter 0771-787 100

SVEASKOG

Ekoparkens sevärdheter

- 1 Skäftekärr** – under sommartid finns restaurang och café samt information om ekoparken. Här finns även Skäftekärrs järnåldersby och en park med många ovanliga trädslag. Runt om Skäftekärr finns flera strövstigar. Omkring Skäftekärr pågår naturvårdsarbete med att återskapa ekohagar och en våtmark. Ölandsleden som går genom ekoparken passerar Skäftekärr.
- 2 Tujaskogen** planterades under 1800-talet. Svåra stormar under senare år har gått hårt åt det ståtliga beståndet och i dag återstår endast enstaka träd. Den restaurering som pågår i intilliggande yngre tujabestånd har tyvärr också blivit kraftigt stormskadad. Några av de stora träden finns dock kvar och kan fortfarande ge en känsla av den mäktiga skog som tidigare stått här.
- 4 Bokarna i Böda** är en vacker rastplats omgiven av äldre bokar.
- 5 Ramsnäs** har en fin sandstrand intill gamla tallar med stormvridna, krokiga former.
- 6 Naturreservatet Bökakusten västra** har mäktiga flygsandfält och höga dynområden. I den magra miljön växer gles, gammal och vindpinad tallskog men här finns även frodiga ädellövsogar och artrika betesmarker i söder. Den åtta kilometer långa strandsträckan har flera vackra rastplatser och goda badmöjligheter. Informationstavlor finns i Byrums Sandvik.
- 7 Masteträden** är ett område med höga, gamla tallar. Här hämtades tidigare träd som skulle bli master på stora skepp. Äldst är den 350 år gamla Bogatetalen, död sedan länge men fortfarande stående. Runt om mastebeståndet finns en boplats med många spår från äldre järnåldern.
- 8 Lindreservatet** Lindreservatet har omfattande lämningar av husgrunder, gravfält och stensträngssystem från järnåldern. De gamla ängs- och åkermarkerna har vuxit igen och blivit en vacker linddominerad lövskog med många sällsynta arter.
- 9 Älmgaden** är ett stort våtmarksområde som tidigare dikats ut men som nu har återskapats. För den intresserade finns här chans att skåda en mängd olika fåglar som trivs vid våtmarken.
- 10 Vargeslättsskogsbytte** utgörs av ett cirka 400 hektar stort område som sträcker

sig från Nabbelund ner till Ölanda flygplats. Här arbetar Sveaskog tillsammans med Länsstyrelsen, Världsnaturfonden och lokala lantbrukare för att återskapa öppna ängstallskogar med hjälp av bete och utglesning av träd. I de kalkrika markerna trivs en mängd orkidéer.

11 Naturreservatet Trollskogen är ett av Ölands mest besökta naturområden. Här finns klapperstensfält, strandängar med betande djur och gammal tallskog där murgrönan slingrar sig kring många vidkroniga ekar. Flera vandringsleder finns här och i Trollskogens naturum finns information om områdets natur och kultur.

12 Fagerör ger en trolsk känsla med sin gamla, glesa tallskog. Från Trollskogen till Fagerör går en järnväg som anlades i början av 1900-talet för att forsla ut timmer från kronoparken. I dag är järnvägen öppen för turister under somrarna och badplatsen är ett populärt besöksmål.

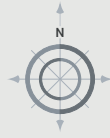
13 Homrevet har en fin badplats och den karga tallskogen, som är så karakteristisk för den östra Bökakusten, är också väl värd ett besök.

14 Lyckesand är en av flera badplatser längs Bökabuktens vackra sandkust.

15 Rosendal är Europas bäst bevarade järnåldersby med lämningar från 300–650 e Kr. Det 37 hektar stora området gör ett imponerande intryck med 14 husgrunder, stenhägnader och gravfält.

Området kring Ekopark Böda:

- 16 Ölands norra udde** erbjuder ett vackert kustlandskap med den 32 meter höga fyren Långe Erik, som byggdes 1845.
- 17 Naturreservatet Neptuni åkrar** är ett vidsträckt klapperstensfält med äldre strandvallar och ett gravfält från vikingatiden. Carl von Linné gav platsen det trolska namnet vid sitt Ölandsbesök 1741.
- 18 Forgalla skepp** är en stor skeppsformig stensättning formad av låga kalkstenshällar.
- 19 Höga flisan** är en 1,7 meter hög kalksten av ovanlig form rest under historisk tid.
- 20 Byrums raukar** är Ölands enda riktiga raukområde och skyddas som naturreservat. Sammanlagt finns cirka 120 raukor utmed kuststräckan och rikligt med fossiler. Strax norr om området ligger en fin badstrand.

Ekopark Böda

0 0,5 1 1,5 2,0 2,5 km

